

Verksamhet

Fiskodling
Hastersboda och Stenkil
Föglö

Ärende

Ansökan avser tillstånd för sammanslagning av nuvarande fiskodlingsverksamheter vid Skrovsö och Hastersboda i Föglö kommun, inklusive förlängd giltighetstid och omedelbar verkställighet. Sökanden önskar flytta verksamheten vid Skrovsö i Föglöfjärden till fiskodlingsenheten söder om Trutlaggen i Hastersboda by. Vid enheten Stenkil, vid Landholmsudden i Prestgården by, önskar sökanden möjlighet till vinterförvaringsplats, tillfällig förvaring av slaktfisk samt odling av mindre sättfisk i enlighet med tidigare tillstånd.

Ansökan innehåller även anhållan om höjning av belastningstak för kväve och om införande av flexibla belastningstak för fiskodlingen i Hastersboda.

Tillståndsplikt föreligger enligt 10 § landskapslag (2008:124) om miljöskydd, nedan miljöskyddslagen.

Beslut

Miljötillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) beviljar Nordic Trout Ab miljötillstånd för sammanslagning av de befintliga fiskodlingsenheterna Skrovsö (ÅMH-Pn 8/14) och Hasterboda (ÅMH-Pn 27/13) i Föglö kommun, samt vinterförvaring, tillfällig förvaring av slaktfisk och odling av mindre sättfisk vid Stenkil, Prestgården by, Föglö kommun. Verksamheten vid Skrovsö kan i och

med detta beslut flytta till odlingsenheten i Hastersboda, belägen i vattenområde 62-410-876-2.

Anhållan om höjning av belastningstak för kväve och om införande av flexibla belastningstak för fiskodlingen i Hastersboda avslås.

Miljötillstånd beviljas med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen.

Omedelbar verkställighet

Verksamheten beviljas omedelbar verkställighet.

För att säkerställa återställning i händelse av att miljötillståndet inte vinner laga kraft och verksamheten kan bedrivas i enlighet med tillståndet ska tillståndshavaren erlægga en säkerhet om 10 000 €.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 31.12.2032.

Inkommer ansökan om förnyat tillstånd innan 01.07.2032 gäller dock tillståndet tills dess att beslut om förnyat tillstånd vunnit laga kraft.

Tillståndsinnehavaren ska även inkomma med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 01.07.2027. Om ansökan om revidering av tillståndsvillkor inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. punkt e) miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 3 § i landskapsförordning (2018:33) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndsinnehavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen:

1. Innan den utökade fiskodlingsverksamheten inleds i Hastersboda, ska odlingsenheten vid Skrovsö upphöra. Utförd flyttning ska meddelas ÅMHM.
5 kap. 9 § 2.mom. vattenlagen

2. Den avvecklade odlingsplatsen vid Skrovsö, Föglö kommun, ska fortsättningsvis ingå i fiskodlingens kontrollprogram under minst 5 år för uppföljning av återhämtning. Resultaten lämnas in till ÅMHM för utvärdering, som vid behov kan kräva ytterligare undersökningar.

Allt avfall ska transporteras till godkända mottagare och övrigt eventuellt kvarblivet material, såsom kassar, ramar, bojar mm. ska avlägsnas från odlingsplatsen vid Skrovsö.

4 § och 24 § d punkten miljöskyddslagen

3. Verksamhetens totalbelastning till vattenmiljön i Hastersboda får uppgå till maximalt 1 660 kg fosfor och 17 764 kg kväve årligen.

Med totalbelastning avses den mängd kväve och fosfor som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden kväve respektive fosfor i det foder som årligen används.

24 § a punkten miljöskyddslagen

4. Vid vinterförvaring av fisk och odling av sättfisk vid Stenkil får totalbelastningen till vattenmiljön uppgå till maximalt 348 kg fosfor och 2 985 kg kväve årligen, vilket motsvarar ca 68 ton tillväxt. Sättfisken ska vid utsättning i havet ha en medelvikt som är mindre än 250 gram. Belastningen subtraheras från gränsvärdena för Hastersboda i villkor 3, så att den totala belastningen till vattenmiljön i det Södra Saltsjöområdet inte överskrids.

Med totalbelastning avses den mängd kväve och fosfor som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden kväve respektive fosfor i det foder som årligen används.

24 § a punkten miljöskyddslagen, 2 § 2 punkten landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbåglax och lax i havet

5. Tillståndshavaren ska så långt det är möjligt införskaffa information om fodrets ursprung och framställning för att på så sätt försäkra att det framställts på ett miljömässigt godtagbart sätt.
7 § miljöskyddslagen
6. Tillståndshavaren ska sträva till att minska belastningen på vattenområdet som verksamheterna ger upphov till och vid den dagliga skötseln noggrant beakta miljöskyddsaspekter. Tillståndshavaren ska tillämpa bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är ekonomiskt möjligt samt kontinuerligt sköta och underhålla anläggningarna så att minsta möjliga miljöförorening och störning av närliggande bebyggelse uppstår. Tillståndshavaren ska sträva till att minska foderkoefficienten och använda foder med minsta möjliga fosfor- och kväveinnehåll.
4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen, 4 § miljöskyddslagen
7. Odlingsplatsens djupförhållanden ska vara sådana att platsen fyller kraven i 3 § landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbåglax och lax i havet, nedan fiskodlingsförordningen. Den utökade odlingsplatsens lokalisering i Hastersboda meddelas ÅMHH och Traficom med kopia av karta eller utdrag ur sjökort där platsen för fiskodlingarna framgår samt där koordinater för fiskodlingsanläggningarna anges.
3 § fiskodlingsförordningen
8. Tillståndshavaren ska hålla fiskodlingsanläggningarnas konstruktioner och anordningar i sådant skick och förankra dem så att de hålls på den avsedda platsen och inte stör sjötrafiken eller förorsakar det övriga nyttjandet av vattendraget sådan skada som kan undvikas.

För att trygga sjötrafiken i anläggningarnas närhet ska konstruktionerna utmärkas på ett av Traficom godkänt sätt.

4 kap. 4 § vattenlagen

9. Kemikalier ska hanteras och användas så att eventuellt spill eller läckage inte kan nå avlopp, luft, mark eller vatten eller på annat sätt förorena miljön eller orsaka olägenhet utöver vad deras faktiska bruk föranleder. Kemikalier som används inom verksamheten ska antecknas i driftjournal enligt föreskrift 12.

All personal som kommer i kontakt med kemikalier ska känna till kemikaliernas huvudsakliga egenskaper och hur de ska hantera eventuella olyckor. Svenskspråkiga skyddsinformationsblad för de använda kemikalierna ska finnas lätt tillgängliga. Utrustning för uppsamling av eventuellt spill eller läckage ska finnas tillgängligt på anläggningen.

I verksamheten får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1990:32).

Tvätt och färgning av kassar ska ske med minsta möjliga negativa påverkan på miljön och bör i mån av möjlighet helt undvikas.

4-5 §§ och 24 § e punkten miljöskyddslagen, 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen

10. Avfallshanteringen ska följa landskapslag (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag och gällande kommunala föreskrifter samt skötas så att miljöförorening och olägenhet för människors hälsa förhindras. Följande prioritetsordning ska iakttas för hantering av det avfall som uppstår i verksamheten: förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning såsom exempelvis energiåtervinning samt bortskaffande.

Allt avfall och farligt avfall ska separeras och hanteras med hänsyn till principen om bästa tillgängliga teknik samt förvaras i märkta och för ändamålet avsedda kärl.

Avfallet ska återvinnas om det är tekniskt möjligt till en rimlig kostnad.

Avfall och farligt avfall samt fodersäckar får endast lämnas till en av myndigheterna godkänd mottagare för i fråga varande avfall.

För avfallstransporter ska upprättas transportdokument enligt avfallslagen.

All hantering av död fisk ska ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning enligt krav för

behandling av animaliskt kategori III avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Hanteringen ska redovisas i driftjournal enligt föreskrift 12.

24 § b punkten och 26 §§ miljöskyddslagen, 118 och 121 §§ rikets avfallslag

11. Om fisken i anläggningarna konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom som kan överföras från ett djur till ett annat eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, ska sökanden underrätta ÅMHM och landskapsveterinären vid Ålands landskapsregering samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpning av sjukdom ska avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta.

4 kap. 4 § vattenlagen

12. För kontroll av verksamheternas miljökonsekvenser ska en driftjournal föras. I journalen ska finnas uppgifter om:

- odlingskassarnas position och vattendjupet under dem
- foderleverantör samt företagsmärkning
- mängden använt foder och dess innehåll
- de mängder fisk som tillförts odlingarna samt bortförts från dem
- förekomst av eventuella fisksjukdomar och behandling av dem samt fiskens medicinering och dödlighet
- hantering av död fisk enligt villkor 10
- använda kemikalier, inköp, förbrukning och lagerhållning
- typ och mängd avfall samt avfallets mottagare
- andra nödvändiga uppgifter om verksamheten

Journalen ska bevaras 10 år vid anläggningen och kunna uppvisas vid inspektion. Ett årssammandrag av driftjournalen ska årligen lämnas till ÅMHM inom februari månad följande år på en för detta ändamål uppgjord blankett.

Tillståndshavaren ska på begäran av ÅMHM uppge nödvändiga uppgifter och utredningar för kontroll av skötseljournalens tillförlitlighet.

26 § miljöskyddslagen, 7 § fiskodlingsförordningen

13. Tillståndshavaren ska på egen bekostnad låta utföra kontroller av fiskodlingarnas inverkan på vattendraget, inverkan på fiske och fiskbestånden på ett av myndigheten godkänt sätt. Kontrollerna kan utföras som samkontroll tillsammans med de andra kontrollskyldiga i området enligt det gemensamma miljökontrollprogrammet för fiskodlingarna på Åland. Om tillståndshavaren inte utför kontrollerna inom detta program ska ett förslag till alternativt program lämnas in till ÅMHM inom två månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft.

Om resultaten av observationerna ger anledning därtill kan kontrollprogrammet senare ändras i samråd med ÅMHM eller i enlighet med 26 § 4 mom. miljöskyddslagen.

Resultaten av observationerna ska inlämnas till ÅMHM. Dokument och resultat från kontrollprogrammet ska bevaras vid anläggningarna och kunna uppvisas för tillsynspersonal.

26 § miljöskyddslagen

14. Tillståndshavaren ska på egen bekostnad låta utföra en uppföljande videoundersökning av fiskodlingens inverkan på ettåriga trådformiga algers tillväxt samt blåstångens täckning, växtdjup och skick i området runt fiskodlingen i Hastersboda under sensommaren-hösten år 2026. Resultatet ska lämnas in i samband med ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor 01.07.2027. ÅMHM kan vid behov besluta om fler uppföljande videoundersökningar.

26 § miljöskyddslagen

15. Tillståndshavaren ska utse en ansvarig person som har den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna så att miljötillståndet följs. Personens namn och kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHM. Vid byte av ansvarig person ska uppgifterna uppdateras.

7 § miljöskyddslagen

16. Tillståndshavaren är skyldig att kontrollera, utreda och redovisa verksamhetens miljökonsekvenser vid avslutande av verksamhet. Meddelande om avveckling ska göras till ÅMHM, som kan besluta om sådana undersökningar, åtgärder och försiktighetsmått som krävs vid avveckling av

verksamheten.

24 § d punkten miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Verksamheterna och dess placering

Nordic Trout Ab, nedan bolaget, anhåller i sin ansökan om sammanslagning av nuvarande verksamheter vid Skrovsö och Hastersboda, så att odlingsenheten vid Skrovsö i Föglöfjärden flyttas till odlingsenheten vid Trutlagnen i Hastersboda. Odlingsenheten vid Stenkil påverkas inte av sammanslagningen, utan bolaget önskar förnyat och oförändrat tillstånd för odling av mindre sättfisk, tillfällig förvaring av slaktfisk och vinterförvaring vid Stenkil.

Bolaget har uppvisat rätt till vattenområdena med legoavtal för de samfällda vattenområdena 62-410-876-2 vid Trutlagnen i Hastersboda och 62-418-876-4 vid Stenkil. Bolaget har även enligt legoavtalet rätt till markområdet vid Stenkils odlingsenhet på fastigheten 62-418-2-106.

Alla yngel föds upp på bolagets odlingar i Finland och transporteras till Åland med bil. Ynglen placeras först i en sättfiskodling, innan de delas upp och förs till en så kallad matfiskodlingslokal. När fisken når slaktvikt, transporteras den med sumpbåt till bolagets slakteri i Degerby, Föglö kommun.

I Hastersboda odlas regnbågslax (*Oncorhynchus mykiss*) för konsumtion som matfisk. Odlingsverksamheten bedrivs i runda öppna nätkassar med en omkrets på 100 meter och en diameter på 32 meter. Kassarna är fästa vid flytkragar, vilka är förankrade i botten med kraftiga rep och kättingar. Kassarna är täckta med nät för att förhindra skador på fisken och predation av fåglar. Enligt ansökan planerar bolaget att i samband med sammanslagningen utöka antalet kassar från 3 till 8. Odlingsområdet kommer då vara ca 300*300 meter, vilket motsvarar en yta om ca 90 000 m².

Utfodringen sker med foderautomater av typen Betten och regleras så att fodergiven anpassas för maximal tillväxt och minimerat spill. Odlingssäsongen är under maj till november.

Alla odlingsenheter som berörs i ansökan är lokaliserade i ett område som enligt bilaga 9 i Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland benämns Södra

saltsjöområdet. Skrovsö fiskodling ligger i Föglöfjärden, vattenförekomst nr 46. Odlingseenheten Hastersboda vid Trutlagen är lokaliserad i Delet, öster om Föglö, i vattenförekomsten Mosshaga-Algersjö (nr 51). Den förekomsten klassas som ytterskärgård. Odlingseenheten Stenkil ligger i vattenförekomsten Södra Föglö innerskärgård (nr 52), vilken klassas som mellanskärgård. Indelningen av Ålands kustvatten i vattenförekomster är utförd av Ålands landskapsregering och finns beskriven bland annat i Förvaltningsplan för de åländska vattnen, 2022 - 2027.

Odlingsplatsen Hastersboda vid Trutlagen uppfyller kraven på lokalisering, djup och öppenhet enligt 3 § fiskodlingsförordningen. Odlingseenheten vid Stenkil är lokaliserad i ett område som enligt förordningen bedöms ha lägre vattenomsättning och är därmed enbart lämplig för odling av sättfisk och för vinterförvaring.

Processuella motiveringar

Verksamheterna är tillståndspliktiga då de omfattar fiskodling >20 ton enligt 10 § miljöskyddslagen och 6 kap. 16 § punkten a vattenlagen.

Enligt 5 kap. 9 § 2 mom. vattenlagen får ny eller ändrad verksamhet komma till stånd i vattenområdet endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsöverskott utnyttjas. Omstruktureringar och flyttningar av fiskodlingseenheter är därmed möjligt utan att förbättringsöverskott utnyttjas så länge den totala belastningen av övergödande ämnen inte ökar inom det berörda vattenområdet. De berörda fiskodlingseenheterna ligger definitionsmässigt inom samma vattenområde, Södra saltsjöområdet, enligt Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland. Därmed ges möjlighet till flytt av odlingseenhet i enlighet med detta tillstånd.

Omstruktureringen får påbörjas när garantisumman på 10 000 € tillställts myndigheten.

Omedelbar verkställighet

Prövningsmyndigheten kan enligt 19 § miljöskyddslagen, under förutsättning att sökanden ställer godtagbar säkerhet för de skador, olägenheter och kostnader som verksamheten kan föranleda samt för kostnaderna för återställande om verksamheten vid senare prövning befinns otillåtlig, på sökandens begäran besluta att ett tillståndsbeslut får verkställas även innan det vunnit laga kraft. Sökanden

har anhållit om omedelbar verkställighet för att kunna inleda sammanslagningen så snart som möjligt och därmed undvika de merkostnader det innebär att upprätthålla två separata odlingsenheter för det fall att besvär väcks över beslutet. Bolaget meddelar även att verksamheten kan flyttas tillbaka till Skrovsö med befintliga tillståndsvillkor för det fall att sammanslagningen vid senare prövning befinns otillåtlig.

ÅMHM beviljar verksamheten omedelbar verkställighet för att inleda sammanslagningen, dvs flytta Skrovsö fiskodling till Hastersboda före beslutet har vunnit laga kraft. För detta ska en garantisumma tillställas myndigheten. Summan ska täcka eventuella kostnader för återställning av utrustningen och skadelindring i händelse av att verksamheten tvingas avbrytas. Summan ska även täcka eventuella extra kostnader för provtagningar och undersökningar vid återställandet. Verkställighet beviljas då verksamheten på det sätt den avses utföras, inte bedöms leda till ökad näringsbelastning och negativ miljöpåverkan i Södra saltsjöområdet. Odlingsplatsen i Hastersboda är även mer lämplig som odlingsplats än Skrovsö i Föglöfjärden, då högre vattenomsättning gör belastningen av övergödande ämnen mer utspridd och den lokala påverkan mindre. Ytterligare är att det finns möjlighet till återställning, då miljötillståndet för Skrovsö fiskodling är i kraft tills detta ärende vunnit laga kraft.

ÅMHM bedömer därmed att omedelbar verkställighet kan beviljas i detta specifika sammanslagningsärende, då sammanslagningen av de två befintliga fiskodlingsenheterna utförs inom samma vattenområde och då Hastersbodas mer lämpliga odlingsplats ger positiva miljöeffekter. Beviljandet av denna omedelbara verkställighet gäller för en befintlig odlingsplats och innebär ingen förändrad eller utökad totalbelastning i Södra saltsjöområdet.

Tillståndets giltighet

Anhållan om förlängd giltighetstid beviljas, då ärendet behandlas som vid förnyelse av tillstånd. Ansökan om förnyat tillstånd skulle enligt nu gällande tillstånd för Hastersboda inlämnats senast 01.07.2023. Giltighetstiden fastslås till 10 år, med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor efter 5 år.

Enligt 4 kap. 1 § vattenlagen ska vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med verksamheten nås med minsta skada och olägenhet utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Av förarbetena till vattenlagen framgår att övergödning är ett av de största vattenvårdsproblemen i

saltsjön. Myndigheten konstaterar att fiskodling innebär ett nettotillskott av närsalter till vattnet. Även om fiskodlingens bidrag till Östersjöns totala övergödningssproblem är relativt litet, är det ur ett åländskt perspektiv det största enskilda bidraget. Myndigheten konstaterar med utgångspunkt i detta att det är skäligt att utsläppen till vattenmiljön och tillståndet tidsbegränsas och omprövas med 10 års intervall och att villkoren däremellan revideras efter 5 år för att aktualiseras och prövas mot BAT-kraven samt vid behov begränsa fiskodlingsverksamhetens belastning på vattenmiljön enligt 24 § miljöskyddslagen och i enlighet med vad som stadgas i 4 kap. 7 § vattenlagen.

Avslag av ansökan om höjning av belastningstak för kväve

Bolaget anholder i ansökan om att belastningstaket för kväve vid den sammanslagna odlingsenheten i Hastersboda höjs med 6 500 kg per år, så att totala belastningstaket för kväve uppgår till totalt 24 247 kg per år. Bolaget motiverar anhållan till odlingsplatsens lämplighet och att det lokala vattenområdet där odlingsplatsen är belägen visar på god statusklass i flera parametrar. Ytterligare lyfter bolaget fram att Östersjön framför allt är fosforbegränsad och att ökning av kväve endast medför en mindre ekologisk inverkan. Modelleringen som utförts av Finlands miljöcentral visar inte heller enligt bolagets ansökan på att vattenkvaliteten påverkas betydelsefullt eller att möjligheten att uppnå god status äventyras av anläggningarnas sammanslagning och den anhållna höjningen av kväve.

Bolaget hänvisar i ansökan till tidigare beslut, bland annat till ett beslut där ÅMHHM beviljat utökad punktbelastning på 1 % fosfor och 0,6 % kväve. Den utökningen bedömer ÅMHHM som en justeringsåtgärd vid beräkningen av tillståndsvillkor och kan inte jämföras med denna anhållan om 37 % höjning av kvävebelastningen.

ÅMHHM anser att den exponerade platsen vid Trutlagnen i Hastersboda är lämplig för fiskodling i den omfattning som anges i detta besluts tillståndsvillkor. Exponerade odlingar står för en begränsad del av den lokala näringsbelastningen, då strömmar och hög vattenomsättning ger en stor utspädningseffekt. Fiskodling bidrar dock trots lämplig lokalisering till den storskaliga eutrofieringen i Östersjön. Näringsämnen från fiskodling kan spridas, men försvinner inte.

Då kvalitetsnormer enligt 5 kap. 4 § vattenlagen inte utfärdats ställer 5 kap. 9 § 2 mom. i vattenlagen ett hinder för att tillåta utsläpp som medför ökad övergödning

i ett vattenområde. ÅMHH konstaterar att det är ostridigt att den ansökta höjningen av kvävebelastning på 6 500 kg per år skulle bidra till ökad övergödning i det aktuella området av saltsjön, Södra saltsjöområdet. I enlighet med 4 § 3 mom. i miljöskyddslagen och 4 kap. 2 § i vattenlagen kan de krav avseende vattenkvalitet som föreskrivs i 5 kap. i vattenlagen inte åsidosättas. Bolaget har inte heller hävdat sig utnyttja ett i enlighet med 5 kap. 12 § i vattenlagen och 7 kap. i Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland fastställt förbättringsöverskott eller på något annat sätt redovisat åtgärder som visar att höjningen av kväve inte leder till ökad övergödning. Då det inte går att säkerställa kvalitetskraven genom villkor har ÅMHH på basis av detta förbud avslagit bolagets ansökan till den del den avsett en höjning av belastningstak för kväve.

Avslag av ansökan om flexibilitet för utsläpp till vattenmiljön

Bolaget anholder i ansökan om införande av flexibla belastningstak för Hastersboda fiskodling, i första hand om, att tillståndets årliga belastningstak för kväve och fosfor kan överskridas med högst 20 %, dock så att årliga kväve- och fosforbelastningen räknat som löpande medelvärden över fem kalenderår, eller annan tidsperiod som prövningsnämnden anser lämpligare, inte överstiger tillståndets belastningstak. I andra hand, samma anhållan, men enbart för kväve.

Bolaget motiverar anhållan med att befintliga villkor om maximal belastning per år, baserat på teoretisk belastning/nettobelastning, ger osäkerhet vid planeringen. De lyfter fram att enligt nuvarande praxis är en förlorad tillväxt inte möjlig att ta igen. Bortfallet kan orsakas av dåligt väder, sjukdomsbrott, olyckor, dåligt yngelmaterial eller någon annan oförutsägbart faktor. Flexibla belastningstak skulle ge bolaget en viss möjlighet till kompensation under inkommande år.

Bolaget hänvisar även till resultat från modelleringar och fältundersökningar vid den aktuella odlingsplatsen, vilka visar att en ökning av produktionen inte visar på betydande effekter på närsaltshalterna och att omkringliggande miljön uppvisar tolerans för flexibilitet.

Enligt ansökan skulle flexibilitet göra foderutnyttjandet mer långsiktigt och strategiskt, samt ge möjlighet till testning av mer miljövänliga foder, innovationer och teknikutveckling utan risk för produktionsbortfall.

Ytterligare hänvisar bolaget till landskapsförordning (2020:51), som tillät tillfällig flexibilitet för kväve under ett år, med anledning av coronapandemin. Den visar enligt bolaget, att det inte finns några principiella hinder för flexibilitet ur vattenmiljösynvinkel.

En tillåten flexibilitet i belastningstaket med en årsvariation om 20 %, men oförändrat totalutsläpp under tillståndsperioden kunde tänkas vara en gångbar lösning med teoretisk nettoeffekt ur vattenmiljöns synvinkel vid lämpliga odlingsplatser. Men en tillfällig ökning ett år måste kompenseras ett annat år och ur produktionssynvinkel ger alternativet ganska liten nytta medan förhållandena för vattenmiljön är svåra att förutse och värdera. Bolaget nämner i sin ansökan att de påverkande faktorerna är oförutsägbara och att det redan idag är stora variationer i den månatliga belastningen, orsakad av till exempel väderomständigheter.

Den tillfälliga förordningen om flexibilitet under åren 2020 och 2021 var motiverad utifrån en specifik faktor, dvs. försämrade efterfrågan under pandemin. Förordningen innehöll krav på flera förfaranden, bland annat anmälningar, godkännanden, rapporteringar och utökade provtagningar för att få utnyttja flexibiliteten. ÅMHM bedömer att bolaget inte kan hänvisa till den mycket tillfälliga och specifika förordningen, då den inte är utformad för en mer allmän praxis för flexibilitet så som denna ansökan är utformad.

Utgångspunkten i lagstiftningen är att verksamhetens årliga belastning utgör grunden för tillstånd, tillsyn och kontrollprogram. Prövningen baseras på en uppskattning av vilken belastning miljön klarar av och villkor ställs för en högsta tillåten belastning per år. Verksamhetsutövaren är redan idag fri att planera och utföra sin verksamhet i den omfattning bolaget önskar så länge de maximalt tillåtna gränsvärdena för utsläpp till miljön inte överskrids. Enligt årsrapporterna för Hastersboda fiskodling, har den enheten de senaste fem åren haft en ganska jämn produktion, med undantag av år 2020 då tillväxten var något lägre. ÅMHM har inte upplevt att de oförutsägbara faktorerna märkbart påverkat den årliga produktionen. Inte heller att villkoren i miljötillstånden förhindrar tester och innovationer inom branschen.

Vid ett system enligt sökandens förslag konstaterar ÅMHM att de årliga variationerna riskerar bli för stora för att kunna förutse effekterna, speciellt då vattenområdets belastning av kväve och fosfor ökar i samband med beviljandet av

sammanslagning. Dessa variationer tillsammans med naturliga variationer riskerar orsaka större och snabbare effekter på vattenmiljön med ökad risk för övergödning. Att ytterligare tidvis höja belastningen än vad den beviljade sammanslagningen tillåter, är inte heller i enlighet med de allmänna principer om försiktighet och aktsamhet som nämns i 1 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen. Vattendragets förmåga att klara av den höjda punktbelastningen som sammanslagningen innebär, behöver följas upp och utredas innan flexibel belastning kan tillåtas.

ÅMHHM avslår därmed sökandens anhållan om införande av flexibla belastningstak, då ett dylikt system inte fyller förutsättningarna för tillstånd enligt miljöskyddslagens 17 §.

Allmänna innehållsmotiveringar

Fiskodling i öppna kassar belastar vattenmiljön med näringsämnen och organiskt material via fiskens fekalier och gälar samt foderrester. Effekten på den lokala vattenmiljön beror både på verksamhetens omfattning och på odlingens lokalisering. ÅMHHM konstaterar, efter att ha granskat förutsättningarna för beviljande av tillstånd, att verksamheterna med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren är förenliga med miljöskyddslagen och den lagstiftning som nämns i 10 § i samma lag. ÅMHHM beviljar tillstånd med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen.

Myndigheten konstaterar att verksamhetsutövaren har påvisat tillräcklig kunskap och att denne är organiserad på ett trovärdigt sätt. ÅMHHM konstaterar vidare att företaget uppfyller kravet om verksamhetens organisation enligt 7 § miljöskyddslagen.

De villkor och föreskrifter som fastställts i beslutet har utformats så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig enligt 4 § miljöskyddslagen. Villkoren föreskrivs i enlighet med miljöskyddslagens 24 och 26 §§.

Detaljerade innehållsmotiveringar

Odlingsplatsens lokalisering och lämplighet

För att utföra ett vattenföretag krävs enligt 2 kap. 2 § i vattenlagen rätt eller rådighet över vattenområdet och enligt 2 kap. 3 § vattenlagen råder den som äger en fastighet över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i vattenlagen. Sökanden arrenderar behövliga vattenområden.

Enligt 4 kap. 6 § vattenlagen får vattenfarlig verksamhet endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet. ÅMHM konstaterar att forskning visat att kuststräckor med goda förutsättningar för fiskodling vanligen har en hög vattenomsättning. Hög vattenomsättning medför att utspädningen är stor och att eventuella övergödningseffekter är svåra att mäta i odlingsens närhet. Vid en bra lokalisering får man således små lokala effekter, men ett generellt tillskott av närsalter till havet.

Enligt bilaga 1 i fiskodlingsförordningen är odlingsplatsen utanför Trutlaggen i Hastersboda lokaliserad i ett område som klassas som yttre vattenområde med hög vattenomsättning. Platsen uppfyller enligt ansökan kraven i fiskodlingsförordningen avseende vattendjup om minst 10 m. Platsen är belägen på ett 18 meter djupt område, i ett "sund" eller stråk i nord – sydlig riktning med förväntad god vattenomsättning. Dock är platsen också belägen nära holmar och grundare mellanskärgårdsområden som under perioder med till exempel svaga vindar kan påverkas lokalt av utsläppen från fiskodlingen. Platsen får en beräknad exponeringsgrad om ca 17 och klarar därmed med god marginal kriteriet om en exponeringsgrad högre än 6, enligt ovanstående förordning. För platsen har inte något öppenhetsvärde beräknats på grund av platsens uppenbart öppna och exponerade läge. Därtill anger fiskodlingsförordningen att någondera av ovanstående parametrar ska uppfyllas. Då exponeringsgraden är tillräcklig är öppenhetsvärdet inte nödvändigt. Mätningar och beräkningar av vattenströmningar och vattenutbyte i detta område, utfört av SMHI och tillgängligt på Ålands landskapsregerings hemsida, visar att vattenutbytet och genomströmningen är stor samt att spridningsmöjligheten av näringsämnen i vattnet är mycket bra. Hastersboda utnämns även till en av Ålands mest öppna fiskodlingsplats i Naturvattens sammanställning av åländska fiskodlingar. Platsen

vid Hastersboda bedöms ha en vågexponering på 144 000, vilket kan jämföras med Skrovsös på 24 300 och Stenkils på 5 200.

Odlingsenheten Hastersboda vid Trutlagnen är belägen öster om Föglö i vattenförekomst nr 51 Mosshaga-Algersjö, som utgör ytterskärgård. Vattenförekomstens ekologiska status är klassificerad som måttlig. Förutom indelningen av Ålands kustvatten i vattenförekomster, är även klassningen av ekologisk status utförd av Ålands landskapsregering och finns beskriven bland annat i Förvaltningsplan för de åländska vattnen, 2022 - 2027. De biologiska parametrarna makrofyter och bottenfauna klassas som god status, medan klorofyll a-halten klassas som måttlig. Även totalfosfor och -kväve uppvisar måttligt tillstånd. Det är den parameter med sämst klass som fastställer klassen för hela vattenförekomsten.

Provtagningar vid fiskodlingsanläggningen som bifogats ansökan, visar att det lokala tillståndet inte helt stämmer överens med övriga vattenförekomstens ekologiska status och de parametrar som undersökts. Statusklass för parametern totalkväve visar på god status. För fosfor var statusklassen den samma som i den övriga vattenförekomsten. Klorofyll a-halterna, dvs växtplanktonbiomassan, visade under år 2020 god status, men medelvärde över några år visar dock på måttlig status.

Sediment- och bottenfaunaundersökningar visar inte på några döda och syrefattiga bottenar eller ansamlat organiskt material nära fiskodlingen. Området har erosionsbottenar. Den senaste bottenfaunaprovtagningen som utfördes vid odlingen i september 2021 uppvisade högt status för totalt antal taxa, abundans och biomassa, men BQI-indexet (effekter av näringspåverkan) uppvisade god status. Bland arter som upptäcktes i proven fanns korvmaskar och nattsländelarver som har klassats som mycket känsliga arter.

Vid filmning av området vid fiskodlingen, kunde man konstatera att den exponerade platsen gör att blåstångshabitat saknas. Däremot kunde man se rödalger och blåmusslor. Deras djuputbredning var god och gränsen för ettåriga alger var tydlig. Det betyder att vattnet i området är klart. Inte heller tecken på syrebrist kunde observeras.

Odlingen bedöms ge upphov till små lokala miljöeffekter enligt Naturvattens sammanställning av Miljökontroll för åländska fiskodlingar 2021. Bedömningen

baseras på en viss nedsättning av tillståndet för klorofyll och siktdjup. Odlingen står enligt sammanställningen för en betydande del (28 %) av den lokala fosforbelastningen till vattenförekomsten. Andelen för kväve uppskattas till 8 %.

Odlingsenheten Stenkil är belägen på 6-11 meters djup i ett mycket skyddat läge. Området tillhör vattenförekomsten Södra Föglö innerskärgård (nr 52), vilken klassas som mellanskärgård. Vattenförekomsten klassificeras som måttlig ekologisk status. Platsen vid Stenkil har enbart använts för sättfisk eller som vinterförvaringsplats sedan 2013, då den är belägen i inre vattenområde och därmed inte längre godkänd för odling av slaktfisk enligt fiskodlingsförordningen. Bolaget har redovisat i ansökan att Stenkil i huvudsak kommer att användas för vinterförvaringsplats, tillfällig förvaring av slaktfisk samt för att ta emot fiskyngel. Bolaget betonar att ha en landbaserad enhet för tillfällig förvaring av fisk är essentiellt för hela fiskodlingsverksamheten.

Enligt de vatten- och bottenfaunaundersökningar som utförts vid Stenkil inom ramen för fiskodlingens gemensamma kontrollprogram bedöms odlingen ge upphov till stora lokala miljöeffekter på både bottenfauna och vattenmiljö. Inte några trender syns i påverkan för de senaste åren. Platsen har transport- och ackumulationsbottnar. Odlingen står enligt Naturvattens sammanställning för en betydande del (37 %) av den lokala fosforbelastningen till vattenförekomsten. Andelen för kväve uppskattas till 11 %. Resultaten visar nödvändigheten att främst använda platsen vid Stenkil som tillfällig – och vinterförvaringsplats, samt enbart för odling av mindre sättfisk. Sättfisken som sätts ut vid Stenkil ska ha en medelvikt som är mindre än 250 gram i enlighet med definitionen för sättfisk i 2 § 2 punkten fiskodlingsförordningen.

Sammanslagning av odlingsenheter

Nordic Trout Ab ansöker om tillstånd för sammanslagning av två befintliga fiskodlingsenheter, båda belägna i Föglö kommun. Bolaget önskar flytta enheten vid Skrovsö, i Föglöfjärden, i sin helhet till odlingsplatsen i Hastersboda, Enligt 5 kap. får ny eller ändrad verksamhet komma till stånd i vattenområdet endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott utnyttjas. ÅMHM bedömer därmed att omstruktureringen är möjlig, då båda enheter är lokaliserade i samma vattenområde, Södra saltsjöområdet, och den totala belastningen i vattnet från den sammanslagna verksamheten inte bidrar till ökad övergödning.

Flyttning av Skrovsö till den nya odlingsplatsen utanför Trutlaggen är förenligt med fiskodlingsförordningen. Vid högre vattenomsättning blir belastningen av övergödande ämnen mer utspridd och den lokala påverkan mindre. Enligt 4 kap. 6 § vattenlagen ska också vattenfarlig verksamhet utövas där minsta möjliga olägenhet uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet.

För att inte öka belastningen från övergödande ämnen i vattenområdet har ÅMHM i enlighet med 9 § 2 mom. vattenlagen ställt villkor 1, om att odlingsenheten vid Skrovsö måste upphöra innan den utökade fiskodlingsverksamheten inleds i Hasterboda. ÅMHM kräver även i villkor 2 att den avvecklade odlingsplatsen vid Skrovsö ska ingå i fiskodlingens kontrollprogram under minst 5 år för uppföljning av återhämtningen. Detta för att ÅMHM ska kunna utreda behov av istandsättning och sanering av området samt förebyggande av vidare utsläpp i enlighet med d punkten 24 § miljöskyddslagen. För att förhindra förfulning och förorening av miljön, ska all utrustning och avfall avlägsnas från odlingsplatsen och omhändertas i enlighet med 4 § miljöskyddslagen om allmän miljöhänsyn.

Verksamhetens belastning

Myndigheten konstaterar att en minskning av belastningen från fiskodlingsverksamhet med dagens teknik i huvudsak kan uppnås genom att minska mängden genom fodret tillförda närsalter till vattnet. Hur stor belastningsminskningen kan bli begränsas dock av vilka krav på närsalter fisken har för bibehållen tillväxt och välmående, utfodringsteknik samt av de foder som finns tillgängliga på marknaden. Med beaktande av att odlingen kan medföra viss negativ inverkan på vattenmiljön har totalbelastningen av kväve och fosfor till vattenmiljön beräknats, begränsats och reglerats i villkor 3 och 4 så att förutsättningar för tillstånd enligt 4 kap.1, 2, 4, 7 §§ vattenlagen, 5 kap. 9 § vattenlagen ska föreligga.

ÅMHM bedömer, med beaktande av odlingsplatsens placering och den inverkan den har på vattenmiljön i området, att tillståndsvillkoren är ändamålsenliga för att uppnå tillräckligt miljöskydd enligt 4 kap. vattenlagen och för att bestämmelserna om vattenkvalitet i 5 kap. 9 § vattenlagen ska vara uppfyllda. Beräkningen av belastningen för odlingsplatsen har utgått från genomsnittliga värden av fodrets innehåll av kväve och fosfor, samt bedömningen att bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är tillämpbar används. Myndigheten har uppskattat

den genomsnittliga foderkoefficienten (FK) till 1,10. Vid beräkningarna har myndigheten utgått från att fodret för slaktfisk innehåller i genomsnitt 0,7 % fosfor och 6,1 % kväve. I beräkningen ingår också att fisken binder 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve. I bedömningen har såväl fiskens välmående, miljömässiga aspekter samt uppgifter i ansökan beaktats.

Om tillståndshavaren odlar enligt ovanstående innebär det att denne enligt ÅMHM:s beräkningar kan efter sammanslagning odla cirka 449 ton regnbåge, med en teoretisk belastning motsvarande 1 660 kg fosfor och 17 764 kg kväve. Jämfört med de två tidigare tillstånden är det en ökad tillväxt med ca 33 ton, men med minskad specifik belastning till vattenmiljön. Fodrets innehåll av fosfor var i tidigare tillstånd beräknat till 0,80 % och foderkoefficienten 1,15. ÅMHM har vid beräkningarna justerat upp dessa förändringar, så att tillväxten korrelerar med fosfor- och kväveinnehållet i fodret. Justeringen innebär att den teoretiska belastningen av fosfor minskar med 505 kg, vilket motsvarar 23 %, medan den teoretiska belastningen från kväve bibehålls på ungefär samma nivå. Vid justeringen av den teoretiska belastningen har ÅMHM beaktat 9 § 2 mom. vattenlagen, då sammanslagningen inte får bidra till ökad övergödning i vattenområdet. Justeringen innebär därmed enligt nu gällande beräkningsgrunder att belastningen av kväve bibehålls, medan andelen fosfor minskas.

ÅMHM har även justerat andelen som kan utnyttjas i enheten vid Stenkil, så att tillväxten korrelerar med fosfor- och kväveinnehållet i fodret. Vid beräkningarna har myndigheten utgått från att fodret för sättfisk innehåller i genomsnitt 0,83 % fosfor, 6,5 % kväve och att foderkoefficienten är 1,10. Justeringen från tidigare tillstånd innebär att den teoretiska belastningen av fosfor minskar med 95 kg, vilket motsvarar 5 %, medan den teoretiska belastningen från kväve minskar med 25 kg, motsvarande 1 %. Justeringen innebär möjlighet till en andel tillväxt på ca 68 ton i enheten vid Stenkil.

Om det i samband med revidering av villkor eller förnyande av tillstånd senare framgår att belastningen lokalt blir för stor så måste villkor 3 och 4 omprövas och näringsmängderna kan justeras. Även förändringar av fosfor- och kväveinnehåll i fodret kan föranleda nya justeringar i beräkningarna av teoretisk belastning.

Den i havet utsläppta specifika belastningen får inte enligt fiskodlingsförordningen överskrida 6 gram fosfor och 50 gram kväve per kilogram producerad fisk. Enligt myndighetens beräkningar blir den specifika

belastningen 4 gram fosfor och 40 gram kväve per kilogram producerad fisk om bästa tillgängliga foder och teknik tillämpas.

Tabell 1. Myndighetens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för Hastersboda.

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Villkor för tillåtet närsaltsinnehåll i fodret	3455	30100
Tillåtet närsaltsinnehåll ger max. fodermängd	493571	493443
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,10)	448701	448584
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	1795	12336
Teoretisk belastning	1660	17764
Specifik belastning	0,004	0,040

Tabell 2. Myndighetens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för Stenkil

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Villkor för tillåtet närsaltsinnehåll i fodret	620	4850
Tillåtet närsaltsinnehåll ger max. fodermängd	74699	74615
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,10)	67908	67832
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	272	1865
Teoretisk belastning	348	2985
Specifik belastning	0,005	0,044

Fiskodlingen kommer inte vid sammanslagningen att höja de totala näringsämneshalterna i vattenområdet Södra saltsjöområdet, men dock höja punktbelastningen vid Hastersboda. Sammanslagningen och de förändringar i näringsämneshalterna som uppkommer i och med detta, bedöms inte enligt inlämnade undersökningar och modelleringar orsaka risk för de biologiska egenskaper som är centrala delar av den ekologiska statusklassificeringen av vattenförekomster eller för den biologiska mångfalden. Då fiskodlingen är belägen på ett öppet område i ytterskärgården med effektivt vattenutbyte och begränsas i enlighet med beslutet bedömer ÅMHM att effekten av verksamheten inte kommer att påverka vattenförekomsten eller de närmaste vattenförekomsterna på sådant sätt att verksamheten orsakar försämring av en ytvattenförekomst status eller äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst. Därmed är inte heller verksamheten i enlighet med tillståndet i strid med Ålands eller Europeiska unionens rättspraxis.

Foder, BAT och lokalisering

Det foder som används vid fiskodling i Östersjön består i huvudsak av råvaror från fisk, trots att en numera ökande andel vegetabilier inblandas. Fiskodling

innebär därmed en indirekt påverkan på ekosystemen, varför myndigheten anser att det är skäligt att sökanden i enlighet med kravet i 7 § miljöskyddslagen ska ha tillräcklig kunskap om verksamheternas miljöpåverkan och kravet i 4 § miljöskyddslagen på förebyggande av skada därav. Sökanden ska därför enligt villkor 5, så långt det är möjligt, begära in uppgifter från leverantören om att fångst av fiskråvara och tillverkning har skett enligt gällande lagar, överenskommelser och enligt miljömässigt godtagbara metoder och principer. I den mån foder med råvara från Östersjön finns att tillgå så är det rekommenderat för att öka kretsloppstänkandet och minska tillförsel av näringsämnen.

Enligt 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen ska den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan krävas för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvaliteten. Omfattningen av åliggande enligt 4 kap. 7 § 1 mom. ska bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är ifråga. Exempelvis finns idag olika tekniska hjälpmedel för övervakning och styrning av utfodring. Det finns dock ingen tekniskt och ekonomiskt kostnadseffektiv metod idag inom nätkasseodling med vilken man kan samla upp näringsämnen som kommer ut i havet. Enligt sökanden motsvarar fiskodlingen enligt ansökan bästa miljöpraxis (BEP) i havsområde. Villkor 6 ställs i syfte att tillgodose kraven på bästa tillgängliga teknik enligt miljöskyddslagens 4 § och 4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen.

Odlingsplatsen i Hastersboda uppfyller kraven i fiskodlingsförordningen avseende lokalisering och vattendjup om minst 10 m. ÅMHM har dock i villkor 7 ställt krav om att vattendjupet måste kontrolleras och nya koordinaterna fastställas vid slutlig lokalisering av odlingskassarna. Likaså måste odlingsanläggningen förankras och placeras så att den inte utgör ett hinder för sjöfart. Enligt villkor 7 ska Traficom meddelas om platsen samt enligt villkor 8 ska anläggningarna hållas i skick samt vara förankrade så att de inte flyttar sig eller utgör olägenhet för samfärdsel enligt 4 kap. 4 § vattenlagen.

Hänsyn till allmänna och enskilda intressen

Fiskodlingens placering är väsentlig för att vattenföretaget ska utföras med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen och särskilt med beaktande på fiskbestånd och möjlighet att bedriva fiske, samfärdsel, möjligheterna att på det berörda vattenområdet i framtiden utföra annat

vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivseln i omgivningen. Enligt ansökan finns i fiskodlingens närhet inga fritidshus och den påverkar inte fiskbestånd eller fiske. Villkor 8 anger att anläggningarna ska hållas i skick samt vara förankrade så att de inte flyttar sig eller utgör olägenhet för samfärdsel enligt 4 kap. 4 § vattenlagen.

Kemikalier och avfallshantering

Kemikalier ska hanteras så att de inte kan förorena mark, luft eller vatten enligt miljöskyddslagens 4 och 5 §§. Med stöd av e punkten 24 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen utfärdar ÅMHM villkor 9 om hantering av kemikalier inom verksamheten. Exempelvis finns idag tekniska alternativ till färgning av odlingskassar med anti-foulingmedel.

Villkor 10 reglerar hantering av avfall som uppkommer i verksamheten och ska enligt 8 § avfallslagen (FFS 646/2011), antagen genom landskapslag (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag, beaktas prioritetsordningen förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande. Vidare ska verksamhetsutövaren föra bok över avfallet som uppstår i verksamheten i enlighet med 118 § avfallslagen samt upprätta erforderliga transportdokument enligt 121 § samma lag för borttransport av avfallet. Villkor 10 ges med stöd av 24 § b punkten och 26 §§ miljöskyddslagen samt 118 och 121 §§ rikets avfallslag.

Villkor 11 reglerar hantering vid konstaterande av sjukdomsutbrott i odlingen och hur verksamhetsutövaren ska förfara så att smittspridning begränsas och risk för spridning av smitta till vild fisk minimeras. Villkoret ges med stöd av vattenlagen 4 kap. 4 § för att tillgodose att verksamhetens risk för påverkan på fiskbestånd och fiske minimeras.

Egenkontroll

Enligt 1 kap. 1 § vattenlagen ska vatten och vattenområden inom landskapet användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Ytvatten samt ekologiska förhållanden i saltsjön ska nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnas och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHHM föreskriver i med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 12 att verksamhetsutövaren ska föra dagbok över verksamheten samt sammanställa uppgifterna till en lättfattlig årsrapport som ska skickas in till tillsynsmyndigheten.

Recipientkontroll

Föreskrift 13 syftar till att klargöra verksamhetsutövarens ansvar för egenkontroll i enlighet med miljöskyddslagens 26 §. Kontroll av odlingarnas miljöpåverkan sker inom ramen för det gemensamma miljökontrollprogrammet för de åländska fiskodlingarna vars grund lades 1993, och senare har reviderats åren 2002, 2007 och 2013. Enligt plan sker provtagning årligen vid samtliga fiskodlingsenheter där verksamhet bedrivs.

ÅMHHM ställer med stöd av 26 § miljöskyddslagen även krav på en extra kontroll av miljöpåverkan i samband med ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor 01.07.2027. Föreskrift 14 innebär en uppföljande videoundersökning på ettåriga trådformiga algers tillväxt samt på blåstångens täckning, växtdjup och skick i området runt fiskodlingen i Hastersboda. Villkoret om en extra kontroll motiveras med att det är viktigt att följa verkningarna av sammanslagningen och de utökade utsläppen av övergödande ämnen från fiskodlingen. Enligt Allecros rapport från videoundersökningen i Hastersboda 2021, finns skäl att följa upp dessa två algtyper med två års mellanrum. Alla undersökningar och sammanställningar som bifogats ansökan visar att platsen för Hastersboda fiskodling har ett exponerat läge, vilket innebär att risken för lokala miljöeffekter är mindre och svåra att påvisa genom miljöövervakning. ÅMHHM bedömer därmed att det är rimligt att kräva denna extra kontroll först i samband med ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor.

Ansvarig person

En ansvarig person med den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna och att miljötillståndet följs måste enligt villkor 15 finnas för att fylla kravet på verksamhetsutövarens organisation i miljöskyddslagens 7 §.

Avslutande av verksamhet

På grund av svårigheter att i samband med prövningen bedöma omfattningen av påverkan på miljön och därmed behov av eventuella åtgärder vid avslutande av verksamhet utfärdas inget villkor för detta. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHH enligt 34 § miljöskyddslagen besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande. Med villkor 16 avses att verksamhetsutövaren vid avslutande av verksamheten ska ansöka om tillstånd för avslutande för att myndigheten ska kunna göra en bedömning av huruvida det behövs undersökningar, saneringsåtgärder eller andra försiktighetsmått i samband med avslutandet.

Sammanfattande motivering

ÅMHH konstaterar att kravet på sökandens rätt till de erforderliga vatten-områdena är uppfyllda och att platserna som avses i ansökan lämpar sig för fiskodlingsverksamhet i den omfattning som anges i tillståndsvillkoren ovan. Vidare konstaterar myndigheten att ovan ställda villkor utgör ett sådant skydd att verksamheterna inte står i strid med enskilda och allmänna intressen.

Fiskodlingsverksamhet medför ett nettotillskott av närsalter till havet, men då miljötillståndet innehåller villkor och föreskrifter för förebyggande av förorening och begränsning av fiskodlingsverksamhetens belastning, vilka ges med stöd av 24 och 26 §§ i miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, anser myndigheten att nyttan av att verksamheten får bedrivas på den avsedda platsen är betydlig i förhållande till den skada som kan följa av att verksamheten tillåts.

Villkoren har utformats i syfte att tillse att ändamålet med verksamheten nås med minsta olägenhet för miljön, utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget och verksamheten omöjliggörs. Verksamhetsutövaren svarar enligt 7 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, oavsett givna villkor, för att miljöförorening förebyggs, undanröjs och begränsas och för att försämring av vattenkvaliteten förhindras, så även efter det att verksamheten avslutats i enlighet med vad som sägs i 34 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen.

Med ovanstående motiveringar finner ÅMHH grund för beviljande av tillstånd för sammanslagning, genom flytt av Skrovsö fiskodling till fiskodlingsenheten i Hastersboda, samt sättfiskodling och vinterförvaring vid Stenkilen. Alla berörda enheter är belägna i Södra saltsjöområdet och i Föglö kommun.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med 15 § i Ålands
landskapsregeringsbeslut (2021:164) om taxa för ÅMHH, dvs enligt 3 §
taxa (2018:2), avgiftstabell 1, miljötillståndsärenden, primärnäringsar.

Fiskodling med en produktion >100 ton per år	12 961 €
<u>Annonskostnad, delgivning ansökan</u>	<u>393,83 €</u>
Totalt	13 354,83 €

Besvär

Besvärсанvisning bifogas.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ordförande Ulrika Sandell-Boman
Prövningsnämnden
Beslutande

Ann-Sofi Wikingson
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besvärсанvisning

Ärendehantering

Ansökan

Nordic Trout Ab har ansökt om miljötillstånd för sammanslagning, genom flytt av Skrovsö fiskodling till Hastersboda, båda i Föglö kommun, samt för höjda och flexibla utsläppsvillkor.

Ansökan inkom 26.11.2018 och har kompletterats 24.05.2021, 13.12.2021, 08.02.2022, 15.02.2022 och 22.03.2022.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 22 februari – 15 mars 2022 på ÅMHM:s anslagstavla. Delgivning gjordes också genom annons i tidningen Åland 22.02.2022. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovan nämnda tid.

Yttranden

Ett yttrande inkom under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har inte begärt utlåtanden.

Bemötande

ÅMHM har hört Nordic Trout Ab avseende det inkomna yttrandet. Nordic Trout Ab lämnade ett svar 30.03.2022. Övriga sådana handlingar som föranleder bemötande har inte inkommit.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHM:s hemsida, www.amhm.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.